

Рецензія
офіційного рецензента,
к. філос. н., доцента Городиської О.М.
на дисертаційну роботу **Сунь Вея**
«КОГНІТИВНО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ КИТАЮ»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань В-Культура, мистецтво та гуманітарні науки
за спеціальністю **В10 – Філософія**

1. Актуальність теми

Актуальність представленого дослідження полягає у застосуванні філософського аналізу для вирішення ключових суперечностей розвитку освіти в КНР, досягнення прогресу в «когнітивному оновленні» та «культурному спадкуванні» філософії освіти, філософської антропології, філософії навчання. У відповідь на третю інтелектуальну/когнітивну революцію, це дослідження представляє основну логіку її розуміння: «Інтелектуальна/Когнітивна революція – Технологія мислення – Освітня адаптація», пропонуючи цілеспрямоване рішення для системи освіти Китаю. З'ясовуючи, як передові технології змінюють «технологію мислення» та «когнітивні парадигми», ця теза допомагає китайській освіті вийти за межі поверхневого застосування технологій, а саме: залишити позаду просту «технологічну адаптацію» для досягнення глибокої «когнітивної адаптації», тим самим створюючи філософську основу для розвитку освіти Китаю в рамках глобальної інтелектуальної/когнітивної революції.

Актуальним видається також розгляд розвитку освітніх технологій в Китаї із необхідністю їх глибокого узгодження з традиційною освітою. Автор обґрунтовує це: наприклад, побудова «персоналізованої моделі навчання» не лише узгоджується з сучасною когнітивною парадигмою «мережевих знань», але і пропонує сучасну інтерпретацію традиційного принципу «навчання учнів відповідно до їхніх здібностей». Це узгоджується також через просування «моделі навчання на основі проєктів», що резонує із сучасною

концепцією «практичного пізнання», успадковуючи культурну сутність «єдності знання та дії». Ця інтеграція досягає філософської єдності «когнітивного прогресу та культурної спадщини», гарантуючи, що китайська освіта зберігає своє культурне коріння, одночасно використовуючи передові технології. Крім того, попередні дослідження в галузі освітніх технологій часто потрапляли в пастку надання пріоритету технологіям над пізнанням та переваги застосування перед сутністю. Однак це дослідження вводить філософську основу від «когнітивних сутностей» через «технологічні адаптації» до «методологічних реконструкцій», вибудовуючи чітку філософсько-методологічну лінію для майбутніх досліджень в галузі освітніх технологій, сприяючи глибшим та більш систематичним дослідженням.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація є частиною науково-дослідних робіт, виконаних в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» на кафедрі філософії за темою «Філософський аналіз людини, природи, сучасного суспільства» (ДР№0122U001562), де здобувач був виконавцем одного із розділів. Результати дисертації також знайшли свою реалізацію у створенні курсів «Дизайн та виробництво навчальних матеріалів», «Навчання наукам і технологіям» для студентів педагогічного факультету університету м. Джамуссі.

3. Аналіз змісту дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблематиці в галузі філософії освіти, соціальної філософії, філософської антропології. Дисертація містить вступ, три розділи, висновки, список літератури та два додатки.

У дисертаційній роботі вирішується науково-прикладна задача – аналіз стану освіти Китаю за умов використання високих технологій із наголосом на їх когнітивно-методологічному потенціалі, на траєкторіях змін у техніках

мислення суб'єкта освіти, які стають можливими при зверненні до нових моделей навчання.

Об'єктом дослідження є високі технології в освіті.

Предметом дослідження є когнітивно-методологічний потенціал високих технологій в освіті Китаю.

Вступ демонструє практичну значущість теми дослідження. Описується зв'язок дослідницької роботи з науковими планами, програмами та проектами, детально розглядає наукову новизну та уточнює практичну значущість результатів дослідження.

Розділ 1 зосереджено на теоретичних та методологічних основах досліджень високих технологій в освіті. Тут аналізується проблема застосовності філософських методів, таких як феноменологія, герменевтика та діалектика у вивченні високих технологій в освіті. Поєднання орієнтації на практику та культурної адаптації в китайському контексті, вибудовується когнітивна методологія, що виходить за межі технологічного детермінізму і закладає філософську основу для подальших досліджень.

В розділі 2 з філософської та соціально-емпіричної точок зору проводиться аналіз зсуву в освітньому когнітивному полі від «фіксованої лінійності» до «динамічного мережевого» простору на тлі Третьої когнітивної революції. На основі даних опитувань з кількох провінцій Китаю розкриваються практичні проблеми, як-от нерівномірний розподіл регіональних когнітивних ресурсів та конфлікти між парадигмами мислення вчителів та технологічними вимогами. Пропонується тристоронній шлях адаптації через інтеграцію пізнання, технології та культури, що відображає філософський перехід від рівності можливостей до справедливості когнітивних умов.

В останньому розділі розглянуто практичні шляхи когнітивної та методологічної трансформації в освіті. Пояснюються когнітивні теоретичні основи, що лежать в основі восьми типів нових моделей навчання, таких як розумні класи та теорія когнітивного навантаження, перевернуті класи та

злиття герменевтичного горизонту, а також імерсивне навчання та втілена когнітивна феноменологія. В цілому тут запропоновано методологічну реконструкцію, яка уточнює розподіл когнітивних обов'язків у співпраці людини та машини та досягає філософського піднесення від технологічного застосування до когнітивних парадигм.

Варто зазначити, що дисертаційне дослідження відповідає сучасним вимогам до структури дисертації. Автор продемонстрував обізнаність щодо джерел та літератури за темою дослідження, їх список широко охоплює окреслене проблемне поле.

4. Наукова новизна одержаних результатів

Дисертація містить наукову новизну, із суттєвих доробок варто зазначити наступні:

- запропоновано визначення поняття «високі технології в освіті» як філософської категорії, обґрунтовано необхідність його концептуалізації і проаналізовано логіку його генезису;
- доведено, що високі технології в освіті є одним із суттєвих чинників зсувів у техніках мислення, які неминуче призводять до глибоких когнітивних наслідків; також надано моделі мислення, які активізують когнітивно-евристичні навички;
- запропоновано класифікацію моделей навчання із використанням високих технологій;
- надано статистично-аналітичний огляд рефлексії стану освіти в Китаї на ґрунті даних, які підтверджують актуальність використання високих технологій в освіті з подальшим аналізом причин повільного розвитку процесу введення в освітню практику сучасного Китаю нових форм навчання;
- запропоновано опис нових моделей мислення, які виникають як слідство філософської рефлексії технік мислення (моделі структурного, невизначеного мислення, відкритого мислення, спільного людино-машинного мислення, комплексного/складного мислення, інноваційного

мислення, обчислювального мислення), особливості яких описуються в сучасному науково-філософському дискурсі, але досить повільно використовуються в освітньому просторі Китаю.

5. Достовірність отриманих результатів та висновків

Достовірність отриманих результатів забезпечується чітким формулюванням мети, послідовним вирішенням поставлених завдань та застосуванням методологічних підходів. Представлені наукові положення обґрунтовуються комплексним підходом у вивченні визначеного об'єкта, що також зумовлює використання певних методів, які повною мірою відповідають цілям і завданням роботи.

6. Практична цінність одержаних результатів та рекомендації щодо їх подальшого використання

Наукові результати, отримані в дисертації, сприяють філософсько-антропологічному розумінню високих технологій у сучасному освітньому просторі Китаю. Результати роботи можуть бути використані при викладанні курсів з філософії, з філософії високих технологій, з онтологічних проблем мислення тощо. Також матеріали дисертації можуть бути використані як методологічна база при розробці та виробництві мультимедійного навчального програмного забезпечення для організації викладання дисциплін в режимі онлайн-навчання. Безумовно результати дослідження є теоретичним і практичним керівництвом для урядових департаментів КНР з формулювання та реалізації освітньої політики

7. Оформлення дисертації, дотримання вимог академічної доброчесності та повнота викладення наукових положень та результатів в опублікованих працях

Дисертаційна робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, а отримані результати свідчать про оригінальність проведеного дослідження. У тексті послідовно викладено власні наукові ідеї автора, і не виявлено випадків некоректного запозичення матеріалів чи результатів інших дослідників без відповідних посилань.

Основні положення та результати дисертації викладено у 4 наукових статтях, опублікованих у спеціалізованих виданнях України, та 8 – у журналах КНР, а також апробовані на міжнародних наукових конференціях, де дисертант представляв і обговорював результати власних досліджень (в цілому – 18 публікацій).

8. Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи:

1. Одним із зауважень до роботи є відсутність акценту на освіті як послуги, що, власне, частково присутнє і що дозволяє людині будувати своє, приватне бачення, здійснювати те, що античні автори називали «турботою про себе». Ця думка проглядається у поєднанні мережевого знання та колективного навчання, але вона не отримала розвитку.
2. Дисертаційне дослідження багато в чому спирається на поняття «суб'єкт освіти», проте в тексті відсутнє визначення цього концепту. В різних контекстах під цим поняттям розуміється і той, хто навчається, і той, хто навчає, тобто, – і учень, і вчитель (в широкому сенсі), але при аналізі змін у когнітивних процесах і здібностях, вочевидь, було б доцільно розкрити зміст концепту «суб'єкт освіти». Більше з тим, в контексті змін в системі освіти в дослідженні використовується поняття «інноваційна свідомість», яке пов'язано із поняттям «суб'єкт освіти», тож роз'яснення одного передбачає розуміння іншого.
3. Зрозуміло, що запропонований аналіз впливу високих технологій на когнітивні процеси залишається на макрометодологічному рівні, без суттєвого залучення даних про мікрокогнітивні компоненти, наприклад, під час аналізу того, як штучний інтелект оптимізує фазу «розуміння знань». Включення теорій з нейрофілософії могло б з'ясувати вплив технологій штучного інтелекту на мікрокогнітивні процеси, такі як формування концепцій та пропозиційне представлення. Відсутність цього виміру робить філософський аналіз «когнітивної трансформації» менш глибоким.
4. Також у тексті спостерігаються певні стилістичні та пунктуаційні огріхи, як, проте, жодним чином не впливають на зміст та якість проведеної роботи.

9. Висновки

Дисертаційна робота Сунь Вея «Когнітивно-методологічний потенціал високих технологій в освіті Китаю» за своїм змістом відповідає галузі знань В – «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» та спеціальності В10 – «Філософія». Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, яка містить науково-обґрунтовані результати, має наукову новизну та демонструє перспективи для подальшого дослідження. Отже, враховуючи актуальність теми, отримані результати, вагоме теоретичну та прикладну цінність дослідження, вважаю, що дисертація Сунь Вея «Когнітивно-методологічний потенціал високих технологій в освіті Китаю» відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40, а сам автор, Сунь Вей, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю В10 – Філософія.

Офіційний рецензент

кандидат філософських наук, доцент,

завідувачка кафедри філософії

Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

Ольга ГОРОДИСЬКА

Підпис *Ольга Городиська*
ЗАСВІДЧУЮ:
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
Ольга Городиська
"01" січня 2026 р.

